

Ljubljana, 4. 12. 2018

PREDLOGI SISTEMSKIH SPREMEMB – MANIFEST – 3

V Zvezi prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje in projektu Botrstvo že več kot 8 let izvajamo projekt brezplačne pravne pomoči, v okviru katerega smo pravno pomoč nudili več kot 3000 posameznikom in družinam v socialni stiski. Prav tako že od začetka projekta opozarjamo na sistemske pomanjkljivosti, ki bi, če bi bile odpravljene, pomembno vplivale na reševanje socialnih stisk najboljčutljivejših skupin. Poleg številnih sprotih pobud ob javnih razpravah smo izdelali dva pomembna manifesta, s tokratno, tretjo nadgradnjo pa dokazujemo, da se v praksi sistemsko premalo premika.

Opozarjamo, da se še vedno ukvarjamo s posledicami nepremišljenih tektonskih sprememb socialne zakonodaje, ki bo čez slab mesec praznovala sedem let, in da politika vseskozi ne razume dovolj, kako usodno s tem posega v življenje otrok in družin.

Zato zdaj skupaj z Verigo dobrih ljudi širimo pomoč družinam, znova nudimo roko oblasti in ji predlagamo, naj upošteva (v dolgih letih in na številnih primerih) premišljene predloge ukrepov, ter opozarjamo javnost, da zmanjšana brezposelnost in uradni konec krize nikakor ne pomenita, da se je revščina več kot četrta milijona sodržavljanov zmanjšala.

Zveza prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje, Veriga dobrih ljudi in Botrstvo kot nadgradnjo projekta brezplačne pravne pomoči, ki je potekal v okviru projekta Botrstvo kar 8 let, ustanovljata enotno pravno točko, ki bo združila dosedanjo brezplačno pravno pomoč v okviru projekta Botrstvo z novimi vsebinami in tako razširila oblike pravne pomoči za socialno najbolj ogrožene družine.

Enotna pravna točka bo delovala na sedežu Zveze prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje, na Proletarski 1, in začela sprejemati porabnike od 1. 1. 2019 ob ponedeljkih, sredah in petkih med 9. in 12. uro, ob sredah pa tudi med 15. in 18. uro. Brezplačna pravna pomoč v okviru projekta Botrstvo bo do takrat delovala nemoteno, prav tako se ohranja brezplačna telefonska linija za pravno svetovanje.

V enotni pravni točki bomo pomagali socialno šibkim družinam pri zagotavljanju njihovih socialnih pravic – nudili jim bomo pomoč pri

uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, v postopkih deložacije oziroma v primerih, ko pride do nevarnosti deložacije, ter v izvršilnih postopkih zoper socialno najbolj ogrožene v primeru dolga za osnovne življenjske stroške.

Zveza prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje s projektoma Botrstvo v Sloveniji in Veriga dobrih ljudi opozarja, da je revščina širši družbeni problem in predstavlja izbiro države, ki ima v rokah vse vzvode, da resno in odgovorno pristopi k zaščiti družin pred začaranim krogom revščine: socialno izključenostjo, neenakostjo in izgubo možnosti za normalen celostni razvoj.

S predmetnim dopisom ponovno pozivamo k sprejetju rešitev, ki bi bili v obliki sistemskih sprememb usmerjeni v oblikovanje ukrepov, ki bi pomembno prispevali k zmanjšanju posledic revščine nasploh, predvsem pa za družine z nepreskrbljenimi mladoletnimi otroki, in k zmanjšanju socialne izključenosti zaradi socialne ogroženosti.

S tem namenom smo pripravili nabor ukrepov, ki so usmerjeni predvsem v zagotavljanje zaščite družin pred socialno in stanovanjsko ogroženostjo.

1. **Pravočasno in ažurno izdajanje odločb o pravicah iz javnih sredstev pri centrih za socialno delo in hitro odločanje o pritožbah zoper odločitve na MDDSZ.** Problem zamud pri izdajanju odločb o pravicah iz javnih sredstev se povečuje, in ne zmanjšuje. Vedno več je zamud pri izdajanju odločb za prosilce, ki so v hudi socialni stiski in za katere je odločitev o pravici vprašanje preživetja. Zakonodajalec bi moral predpisati pavšalni znesek, ki se prosilcu izplača, če CSD ne odloči o njegovi pravici v 8 dneh od podaje vloge.
2. **Celostna rešitev stanovanjske problematike socialno najšibkejših. Sprejem nacionalnega stanovanjskega programa in uvedba socialnih stanovanj, s katerimi bo dolgoročno rešena stiska socialno najbolj ogroženih družin, v kombinaciji s kvalitetno aktivno politiko zaposlovanja in načini, kako te družine opolnomočiti in jim omogočiti avtonomno rešitev stanovanjskega problema. Neprofitna stanovanja z razumnimi stroški ter jasno urejena pravila za primer, ko pride do akutne socialne stiske družine v neprofitnem najemnem stanovanju.** Večja aktivnost države in lokalnih skupnosti na področju preprečevanja deložacij. Pristojni organi morajo pričeti z izvajanjem ukrepov osveščanja posameznikov in družin o možnostih za preprečitev nastanka brezdomstva, vključno s pripravo finančnega sanacijskega načrta, ki bo posameznikom in družinam omogočil poplačilo obveznosti

v sprejemljivem obdobju. Stanovanjski skladi in drugi lastniki neprofitnih stanovanj morajo aktivno reševati posamezno stanovanjsko problematiko in je ne smejo poglobljati s sprožanjem postopkov deložacije, dokler niso sami storili vsega, kar je v njihovi moči, da bi pomagali družini pri iskanju rešitev, ki bi ji omogočile nadaljnje bivanje v neprofitnem stanovanju. Če občina razpolaga z večjim številom neprofitnih stanovanjskih enot, mora za rešitev nastale situacije poglobljajočega se zadolževanja omogočiti zamenjavo stanovanja z manjšim, ki je cenovno ugodnejše in družini omogoča lažje odplačevanje zapadlih neporavnanih obveznosti iz prejšnjega najemnega razmerja.

- 3. S tem povezana vzpostavitev poroštvenega sklada države,** namenjenega ureditvi moratorijev na plačila najemnin, kreditov za rešitev osnovnega stanovanjskega problema ter stroškov vode, elektrike in ogrevanja. Moratorij bi moral biti zagotovljen v prehodnem obdobju socialne ogroženosti družin, ki nastopi zaradi izgube zaposlitve, smrti v družini ali drugega izrednega dogodka. S tem ukrepom bi družinam omogočili, da v določenem obdobju poskusijo rešiti nastali položaj brez strahu pred izgubo bivališča. Porok za obveznosti, ki v tem času nastanejo in jih ob neuspehi rešitvi situacije družina ne more povrniti, je država prek poroštvenega sklada. Trajanje moratorija se mora omejiti na največ 3 leta in je povezano z aktivnim iskanjem zaposlitve. Družini oziroma posamezniku se v obdobju moratorija pomaga s pripravo finančnega sanacijskega načrta za trenutno krizno obdobje ter za obdobje po kriznem obdobju. Tako se opolnomoči posameznika oziroma družino in omogoča njihovo aktivno legitimacijo.
- 4. Osnovna šola mora biti brezplačna.** Če je treba določene vsebine plačevati, je treba vnaprej zagotoviti, da so plačane iz šolskega proračuna za otroke iz socialno šibkih družin. Vsi otroci v javnih vrtcih in javnih šolah imajo enake pravice in dostop do enakih vsebin ne glede na premoženjske razmere staršev. Prav tako je treba poskrbeti, da so za dijake iz socialno šibkih družin stroški obvezne opreme pokriti iz javnih sredstev, da se odločba o tem izda na pristojnem CSD ob začetku šolskega leta in da pristojni CSD o tem obvesti šolo. Dijaki ne smejo biti socialno izključeni zaradi premoženskih razmer njihovih družin.
- 5. Uporaba načela sorazmernosti, ko gre za odločitve o vložitvi izvršb, o dopustitvi izvršb in o sredstvih izvršbe,** ko gre za plačila storitev javnih zavodov ali družb v državni lasti in storitve predstavljajo del nujnih

življenjskih stroškov in so družine brez premoženja ter prihodkov in ni možnosti za poplačilo v izvršbi. Izvršilni postopki v primeru družin brez premoženja pomenijo zgolj dodaten strošek za javno blagajno, družine pa še bolj oddaljujejo od dokončnega poplačila dolgov in jim onemogočajo, da bi lahko obveznosti odplačali v sprejemljivem obdobju.

6. **Ureditev sistema otroških dodatkov, po katerem bo otroški dodatek popolnoma izvzet iz socialnih transferjev**, ker njegov namen ni osnovna socialna varnost, ampak predstavlja boljše možnosti za zdrav razvoj in enake možnosti otroka. Prav tako se v otroški dodatek ne sme posegati za poplačilo kakršnih koli drugih terjatev do staršev (npr. neupravičeno prejetih javnih sredstev). Iz socialnih transferjev oziroma presojanja upravičenosti do socialnih transferjev morajo biti izvzete tudi štipendije in plačila za delo prek študentskega servisa.
7. **Vzpostavitev kvalitetnih programov, ki bodo omogočali aktivacijo ljudi** v delovne procese oziroma družbene programe in bodo pripomogli k večji zaposljivosti teh ljudi.
8. **Omogočiti izobraževalnim ustanovam seznanitev s ključnimi podatki o socialni ogroženosti posameznih otrok, s čimer bi se lahko bolje in hitreje odzivale na potrebe najranljivejših otrok. Posredovanje tovrstnih podatkov naj izvajajo centri za socialno delo.**
9. **Celovit pristop k reševanju posameznih problematik in medresorsko sodelovanje z vključitvijo humanitarnih in nevladnih organizacij, ki imajo neposreden stik z ljudmi na terenu.** Predlagamo vzpostavitev medresorske skupine za boj proti revščini, ki bo s predstavniki pristojnega ministrstva ter humanitarnih in nevladnih organizacij skrbela za odpravo sistemskih anomalij, ki se kažejo v praksi.

Zaradi nujno potrebne zagotovitve socialne varnosti najbolj ogroženih skupin so potrebne sistemske spremembe, ki jih je mogoče zagotoviti ne glede na razpoložljivost proračunskih sredstev, z njihovo ustrežno izbiro in primerno prerazporeditvijo. Tako bi omogočili čimprejšnje ter bolj učinkovito in transparentno zagotavljanje socialne varnosti tistim, ki jo najbolj potrebujejo.

S spoštovanjem,

Zveza prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje

tel: 01 54 43 043

e-mail: info@zpmmoste.net